

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

PRIJEDLOG

**AKCIJSKI PLAN
PROVEDBE STRATEGIJE OBRAZOVANJA ODRASLIH
U 2005. GODINI**

Studeni, 2004.

Uvod

Vlada Republike Hrvatske u provedbi Strategije obrazovanja odraslih, donosi godišnji akcijski plan za 2005. godinu te utvrđuje mjere i aktivnosti nužne za uspostavljenje obrazovanja odraslih kao sastavnog, jednako važnog i u isto vrijeme specifičnog dijela cjelokupnog obrazovnog sustava utemeljenog na načelima cjeloživotnog učenja i usmjerenog prema «društvu koje uči».

Aksijski plan za 2005. godinu obuhvaća prioritetne mjere promicanja i poticanja obrazovanja i učenja odraslih. Ostvarenje mjera akcijskog plana za 2005. godinu doprinijet će razvoju partnerstva svih mjerodavnih čimbenika na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini sa svrhom zajedničkog djelovanja radi unapređenja obrazovne strukture stanovništva, razvoju civilnog društva i osiguranju trajne zapošljivosti odnosno smanjenju nezaposlenosti.

Mjera: ZAKONSKO UREĐENJE OBRAZOVANJA ODRASLIH

Cilj: Obrazovanje odraslih mora biti sastavni, jednako važan, ali specifični dio cjelokupnog sustava obrazovanja. Zato je posebnim zakonom potrebno urediti djelatnost obrazovanja odraslih, ustanove ovlaštene za obavljanje djelatnosti, prava i obveze odraslog učenika, status, prava i obveze nastavnika, način i izvore financiranja, osnivanje nacionalnog stručnog savjetodavnog tijela radi zajedničkog djelovanja svih čimbenika djelatnosti, certificiranje, evaluaciju, odgovornost.

Aktivnosti: Izrada Prijedloga nacrtu Zakona o obrazovanju odraslih

Nositelj: Povjerenstvo za obrazovanje odraslih, MZOŠ

Rok: Sijecanj 2005.

Očekivani rezultati: Promidžba obrazovanja/ucenja odraslih. Povećanje sudjelovanja odraslih u procesima ucenja, unapređenje obrazovne infrastrukture, jačanje odgovornosti države i lokalne samouprave prema obrazovanju odraslih, praćenje djelatnosti, nadzor nad uspješnosti obavljanja djelatnosti. Priznavanje neformalnog obrazovanja. Vanjska evaluacija.

Potrebna sredstva: Za izradu Prijedloga nacrtu zakona o obrazovanju odraslih, sredstva se osiguravaju u okviru troškova rada Povjerenstva za obrazovanje odraslih.

Mogući izvor sredstava: Državni proračun, Projekt CARDS 2004: Obrazovanje odraslih

Mjera: STATISTIČKO PRACENJE OBRAZOVANJA ODRASLIH
- IZRADA INSTRUMENTARIJA
- PILOT PROJEKT STATISTIČKOG PRACENJA

Cilj: Postignuća i razvitak svake djelatnosti, pa tako i obrazovanja odraslih, nije moguće pratiti bez statističkih pokazatelja. Priznavanjem obrazovanja odraslih kao sastavnog dijela cjelokupnog obrazovnog sustava, odnosno javnim financiranjem obrazovanja odraslih, statističko praćenje nužno je potrebno radi odgovarajućeg nadzora svrhovitosti i uspješnosti. Statističko praćenje obrazovanja odraslih u kontekstu cjeloživotnog učenja odnosi se na formalno i neformalno obrazovanje, te obuhvaća odgovarajuće pokazatelje o obrazovnim *providerima*, programskoj ponudi, strukturi učenika, strukturi nastavnika, certificiranju, načinu evaluacije i dr. Budući da je praksa obrazovanja odraslih u Hrvatskoj u priličnoj mjeri razvijena, to se žurno uspostavljanje statističkog praćenja nameće kao objektivna pretpostavka sagledavanja postojećeg stanja. Popisom stanovništva iz 2001. godine, dobiveni su podaci o obrazovnoj strukturi stanovništva ali bez pokazatelja o obrazovanju odraslih u kontekstu cjeloživotnog učenja. Stoga rezultati provedenog popisa ne daju cjeloviti uvid u postojeće stanje u Hrvatskoj, pa se s pravom smatra da je obrazovna struktura stanovništva realno daleko bolja. Takvi rezultati nisu odgovarajuće polazište za usporedbu na međunarodnoj razini. Izrada instrumentarija statističkog praćenja uz pilot projekt praćenja, temelj je za kasniju trajnu aktivnost sveobuhvatnog praćenja.

Ciljne skupine: Sve potencijalne izvještajne jedinice.

Aktivnosti: Izrada instrumentarija sukladno EUROSTAT-u. Uvid u iskustva drugih europskih zemalja. Utvrđivanje metodologije, definiranje izvještajnih jedinica, stvaranje datoteka potrebnih za prikupljanje i obradu podataka, definiranje pojmova, izrada statističkog upitnika, edukacija stručnjaka koji će sudjelovati u prikupljanju i obradi podataka te praćenju, utvrđivanje nositelja projekta – mjere, nabava opreme, izrada software-a.

Nositelj: Stručni tim: predstavnici Andragošskog centra, Zavoda za školstvo, Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, Državnog zavoda za statistiku, Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Rok: Izrada instrumentarija – ožujak 2005.
Pilot projekt praćenja – 2005.

Očekivani rezultati: Sustavno praćenje djelatnosti, koje će omogućiti sagledavanje obrazovne strukture stanovništva, analizu uspješnosti i cjelovitosti obrazovne ponude, nadzor nad svrhovitim korištenjem sredstava javne potpore, uvid u ukupna ulaganja u obrazovanje odraslih, te usporedivost s drugim zemljama.

Potrebna sredstva: Sredstva potrebna za ostvarivanje planiranih aktivnosti obuhvaćaju troškove prijevoda potrebne dokumentacije, oglednih primjeraka iz drugih zemalja, nabave računalne opreme, troškove honorara odnosno plaća, tiska statističkog upitnika, izrade i tiska informativnog letka za izvještajne jedinice i druge zainteresirane subjekte, troškove edukacije stručnjaka, troškove distribucije.

Mogući izvori sredstava: Državni proračun, Projekt CARDS 2004: Obrazovanje odraslih

Mjera: USPOSTAVLJANJE INFO-PUNKTOVA ZA PROMICANJE UCENJA ODRASLIH - NA RAZINI ŽUPANIJA

Cilj: Obrazovanje/ucenje odraslih je prije svega individualni, nerijetko i dramatican cin s nepredvidivim/rizicnim ucincima i rezultatima uz mogucnost odustajanja u tijeku dogovorenoga/placenoga programa. Sve to, uz druge poznate cimbenike koji utjecu na obrazovanje/ucenje odraslih traži izgradnju infrastrukture/punkta za animiranje odraslih na ucenje, kao trajnu aktivnost u svakoj županiji s ciljem prezentiranja mogucnosti za ukljucivanje u programe obrazovanja/ucenja u ustanovama u odredenoj županiji ali i u susjednim županijama, odnosno u Hrvatskoj. Zapravo, glavni cilj je ustrajno i neprekinuto promovirati obrazovanje i ucenje kao cjeloživotni proces u postojećim ustanovama za obrazovanje/ucenje odraslih: pucnim otvorenim ucilištima, centrima za kulturu i obrazovanje, ustanovama redovitoga školskog sustava, kompanijskim centrima, nevladinim udrugama i sl.

Ciljne skupine: Odrasli bez obzira na spol a posebno odrasli nezaposleni, odrasli s nezavršenom osnovnoškolskom ili srednjoškolskom izobrazbom, odrasli u trecjoj životnoj dobi, odrasli s posebnim potrebama, odrasli pripadnici manjinskih skupina.

Aktivnosti: Definicija naziva infrasktrukture/punkta, odredivanje mjesta i nositelja aktivnosti poticanja na obrazovanje/ucenje, izbor i obuka djelatnika, najmanje po dva za cjelodnevno funkcioniranje punkta, opremanje punkta potrebnom materijalnom opremom i dr.

Nositelji: MZOŠ, Hrvatska zajednica pucnih otvorenih ucilišta, mjerodavna tijela na županijskoj razini.

Rok: Ožujak 2005. godine

Ocekivani rezultati: Bitno povecanje ukupnog broja odraslih koji se ukljucuju u programe obrazovanja/ucenja, povecanje broja odraslih nezaposlenih ukljucenih u programe samo/zapošljavanja, povecanje broja odraslih koji se ukljucuju u programe ucenja nakon napuštanja redovite školske izobrazbe, povecanje broja ukljucenih pripadnika manjinskih skupina i odraslih s posebnim potrebama. Unapredenje dostupnosti informacija o obrazovnoj ponudi i stjecanje uvida u obrazovnu ponudu na određenom podrucju ujedno ce omoguciti stvaranje datoteka o obrazovnim *providerima*, datoteka podataka o obrazovnim programima – vrsti, trajanju, cijeni i dr. Istovremeno doprinosi novom zapošljavanju.

Potrebna sredstva: Velika pogodnost primjene ove mjere jest korištenje postojece, a ne osnivanje nove institucije, što omogucuje racionalno trošenje sredstava iz državnoga, županijskoga ili lokalnoga proracuna za pokrivanje rashoda placa dvoje novih zaposlenika, obvezatno jednoga (iz redova nezaposlenih ili razvojacenih branitelja ili osoba s posebnim potrebama!) na godišnjoj razini u iznosu od 85.000,00 kuna, opremanje info-opremom s pripadajucim software-om u iznosu od 10.000,00 kuna, te osiguranjem sredstava za pokrice mjesečnih materijalnih troškova u iznosu od 5.000,00 kuna, odnosno godišnje 60.000,00 kuna po svakom punktu. Minimalni godišnji proracun po jednom punktu s jednim djelatnikom iznosi 155.000,00 kuna, za predvideni broj 20 punktova iznosi 3.100.000,00 kuna.

Moguci izvori sredstava: Državni proracun, Fond za razvoj i zapošljavanje, proracuni lokalne samouprave, Projekt CARDS 2004: Obrazovanje odraslih

Mjera: POREZNE OLAKŠICE U FUNKCIJI VEĆE DOSTUPNOSTI I STIMULIRANJA OBRAZOVANJA ODRASLIH

Cilj: U vrijeme brzih promjena jednom usvojena znanja i vještine, i jednom stečeno zanimanje sve brže zastarijevaju, pa zbog toga ne mogu biti dostatni za cijeli život, kao što je bilo moguće u uvjetima klasičnih tehnologija, ili kako to neki kažu, a praksa potvrđuje «znanja dostatna za danas nisu dostatna za sutra». Globalizacija, nove tehnologije i razvoj informatičkog društva značajno su promijenili, te će i dalje nastaviti mijenjati svijet rada i društva u cjelini. Suvremeno tržišno gospodarstvo zahtijeva obrazovanje i osposobljavanje koji su fleksibilni, dostupni, i u skladu s potrebama gospodarskog i uslužnog sektora.

Odrasle osobe u drugoj životnoj dobi, «osudene» su na stalno učenje, da bi na taj način osigurale stalno prilagodavanje svojih znanja i vještina zahtjevima promjenjivog rada. Time zaposleni osiguravaju temeljnu pretpostavku za zadržavanje zaposlenja, a nezaposleni povećavaju šansu za zapošljavanje i/ili samozapošljavanje. Slijedom toga, temeljni prioritet je veća uključenost odraslih u procese obrazovanja i stručnog usavršavanja primjenom koncepta cjeloživotnog obrazovanja. U području specifičnih znanja vezanih za profesionalna usmjerenja sve veću ulogu preuzimaju privatne škole i druge institucije, koje značajnije utječu na mobilnost, decentraliziranost, dostupnost i izbor obrazovanja, te autonomiju svojih obrazovnih programa. Na taj se način, prvenstveno u tercijalnom obrazovanju, omogućuju kvalitetniji sadržaji usmjereni osposobljavanju radne snage za konkretne radne zadatke, te stvara priprema za proces stručnog usavršavanja, kao i cjeloživotnog obrazovanja.

U području stručnog usavršavanja i specijalizacije u posljednje se vrijeme čine ubrzani koraci prema otvaranju većeg broja stručnih tečajeva i škola, ponajviše uz privatnu inicijativu, pri čemu ostaje otvoreno pitanje kako povećati broj polaznika koje u programe upućuju poslodavci ili pojedinci sami o tome donose odluku.

Svoju ulogu u poticanju razvoja obrazovanja ima i država, koja treba pronalaziti različite stimulativne mjere poticanja ulaganja sredstava u obrazovanje i osposobljavanje, i poslodavaca i pojedinaca. Slijedom toga, promjenom postojećih propisa potrebno je uvesti porezne olakšice građanima za sve programe cjeloživotnog obrazovanja, kako bi se potaknulo i same pojedince da više ulažu u vlastito znanje.

Ciljne skupine: Odrasle zaposlene i nezaposlene osobe u programima formalnog i neformalnog obrazovanja, osposobljavanja i usavršavanja.

Aktivnosti: Izmjene i dopune poreznih propisa. Informiranje i poticanje.

Nositelji: Ministarstvo financija i socijalni partneri (Vlada RH, poslodavci i sindikati)

Rok: 2005. godina

Očekivani rezultati: Povećanje broja korisnika različitih programa obrazovanja, osposobljavanja i stručnog usavršavanja, te povećanje ponude programa. Povećanje ponude na tržištu rada, veća pokretljivost radne snage, smanjivanje rizika otpuštanja zbog tehnoloških promjena, povećanje mogućnosti zapošljavanja dugotrajno nezaposlenih osoba.

Mogući izvori sredstava: Poslodavci za zaposlene radnike i HZZ za nezaposlene radnike u okviru svojih planova, te pojedinci.

Mjera: PROMICANJE KULTURE UCENJA - TJEDAN CJELOŽIVOTNOG UCENJA

Cilj: Tjedan cjeloživotnog ucenja je akcija OUN, koja se provodi u velikom broju zemalja na svim kontinentima, u pravilu jednom godišnje, s ciljem senzibiliziranja šire javnosti za cjeloživotno ucenje, predstavljanja pojedinaca koji su ucenjem postigli uspjeh u profesionalnom i osobnom životu, vrednovanje – javnog nagrađivanja najboljih pojedinaca i institucija – ucenika, onih koji poučavaju i onih koji organiziraju ucenje, odnosno promicanja «kulture ucenja».

Ciljne skupine: Pojedinci bez obzira na životnu dob. Institucije koje sudjeluju u formalnom, neformalnom i informalnom obrazovanju/ucenju.

Aktivnosti: U pripremi Tjedna cjeloživotnog ucenja – imenovanje tijela za organizaciju i provedbu na nacionalnoj i lokalnim razinama, te imenovanje stručnog ocjenjivackog suda. Javni natjecaj za prikupljanje prijedloga za nagrade. Izrada i distribucija pravila o organizaciji. Pozivi sponzorima. Za vrijeme Tjedna cjeloživotnog ucenja u različitim mjestima organiziraju se: otvoreni dani ustanova za obrazovanje odraslih, tribine, predavanja, okrugli stolovi, radionice, gostovanja, sajmovi i druge prikladne aktivnosti. Završna manifestacija i proglašenje najuspješnijih. Promidžba u medijima važna je u svim fazama organizacije i provedbe.

Nositelji: Na nacionalnoj razini – Hrvatska zajednica puc̃kih otvorenih ucilišta. Na lokalnim razinama – puc̃ka otvorena ucilišta i drugi obrazovni *provideri*

Vrijeme održavanja: Svake godine u rujnu

Ocekivani rezultati: Povećanje sudjelovanja u ucenju. Povećanje informiranosti o različitim mogućnostima svih oblika obrazovanja/ucenja. Razvoj partnerstva.

Potrebna sredstva: Ovakva zahtjevna manifestacija, koja se organizira diljem Hrvatske, zahtijeva znatna financijska sredstva. Međutim, jedna od svrha organiziranja Tjedna je povećanje interesa za ucenje vrlo različitih subjekata, stoga su sponzorstva i donacije važni izvori potrebnih sredstava. Zbog nedostatnog uvažavanja i prepoznavanja obrazovanja kao cimbenika razvoja društva u cjelini, te s obzirom da je u Hrvatskoj, jedini put do sada, Tjedan cjeloživotnog ucenja organiziran 2002. godine, sredstvima Projekta Pakta o stabilnosti, to je za organizaciju Tjedna u 2005. godini važna potpora države, odnosno resornog Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa. To se u prvom redu odnosi na osiguravanje troškova djelovanja nacionalnog organizacijskog odbora, stručnog ocjenjivackog suda, promidžbe Tjedna u javnosti, izrade i distribucija pravila o organiziranju Tjedna, organiziranje instruktivnih seminara s nositeljima Tjedna na lokalnim razinama, te održavanje završne manifestacije.

Mogući izvori sredstava: Državni proračun, proračuni jedinica lokalne samouprave, sponzori, donatori – domaći i međunarodni, Projekt CARDS 2004: Obrazovanje odraslih, obrazovni *provideri*.

Mjera: OSNAŽIVANJE JAVNIH USTANOVA ZA OBRAZOVANJE ODRASLIH

Cilj: Javne ustanove za obrazovanje odraslih djeluju u svim većim gradovima Republike Hrvatske. Nakon provedene decentralizacije, osnivačka i vlasnička prava nad njima ostvaruju jedinice lokalne samouprave. Primjeri poticanja i skrbi za ovu djelatnost oslonjeni su na pojedinačne primjere razumijevanja celnika lokalne samouprave (Velika Gorica, Koprivnica) a ne sustava. Niti na državnoj razini, resorno Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, nije do sada pratilo i podupiralo obrazovanje odraslih kao sastavni dio cjelokupnog obrazovnog sustava. Zato većina javnih ustanova za obrazovanje odraslih ne posjeduje materijalnu opremu koja bi na odgovarajući način udovoljavala potrebama i zahtjevima. Međutim, ove ustanove, svojim dugogodišnjim bogatim iskustvom, te programskom koncepcijom koja u cijelosti korespondira s europskim iskustvima, predstavljaju važan temelj za daljnji razvitak djelatnosti.

Ciljne skupine : Javne ustanove za obrazovanje odraslih

Aktivnosti: Analiza postojećeg stanja i potreba. Uvrštavanje - izjednačavanje javnih ustanova za obrazovanje odraslih sa ostalim javnim obrazovnim ustanovama – radi ostvarivanja prava na potporu prilikom nabave odgovarajućih nastavnih sredstava i pomagala, te druge materijalne opreme.

Nositelji: Povjerenstvo za obrazovanje odraslih, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, jedinice lokalne samouprave

Rok: siječanj 2005. godine

Očekivani rezultati: Razvoj djelatnosti. Razvoj javnog sektora obrazovanja odraslih. Razvoj infrastrukture u svrhu povećanja kvalitete obrazovanja odraslih. Povećanje sudjelovanja u obrazovanju odraslih.

Mogući izvori sredstava: Državni proračun, Svjetska banka, proračuni lokalne samouprave

Mjera: **POVECANJE KOMPETENCIJA NASTAVNIKA U OBRAZOVANJU
ODRASLIH**

Cilj: Koncept cjeloživotnog učenja promijenio je ulogu nastavnika, posebno u obrazovanju odraslih. Nastavnici sve više postaju vode, mentori i moderatori, te se od njih očekuju nova znanja, vještine i sposobnosti. Kao i u drugim strukama, od nastavnika se očekuje trajno sudjelovanje u procesu učenja koje će doprinijeti ostvarenju i povećanju njihovih kompetencija. Većina nastavnika u obrazovanju odraslih, danas u Hrvatskoj, nema temeljna andragoška znanja i vještine, između ostalog i zbog nedostatnih mogućnosti za takvo obrazovanje.

Ciljne skupine: Nastavnici u obrazovanju odraslih – programima formalnog i neformalnog obrazovanja, zaposleni ili vanjski suradnici, neovisno o zvanju i prethodnom iskustvu.

Aktivnosti: Realizacija verificiranog programa andragoškog osposobljavanja, po potrebi i u okviru mogućnosti s priznatim stručnjacima iz inozemstva. Utvrditi godišnji plan provedbe programa za nastavnike i uvrstiti ga u Katalog stručnih skupova Zavoda za školstvo RH. Priprema e-Learning programa andragoškog osposobljavanja i usavršavanja.

Nositelji: Andragoški centar u suradnji sa Zavodom za školstvo RH i Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa.

Rok: Sijecanj 2005.

Očekivani rezultati: Povećanje kvalitete obrazovne ponude i dodatno motiviranje odraslih učenika za sudjelovanje u procesu učenja. Mogućnost napredovanja u struci i kvalitetnijeg vrednovanja rada nastavnika. Stvaranje datoteke podataka o nastavnicima, veća mogućnost nastavnicima za sudjelovanje u programima drugih ustanova.

Potrebna sredstva: Sredstva potrebna za ostvarenje ove mjere, razlikuju se zavisno od modula i mjesta provedbe.

Mogući izvori sredstava: Državni proračun - projektu «Za Hrvatsku pismenosti – put do poželjne budućnosti», Projekt CARDS 2004: Obrazovanje odraslih, drugi međunarodni projekti, obrazovni *provideri*, nastavnici.

Mjera: **OPISMENJAVANJE, OSNOVNO OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE**
Projekt: «Za Hrvatsku pismenosti: put do poželjne budućnosti» - Desetljeće
pismenosti 2002. – 2013. - Akcijski plan za 2005. godinu

Cilj: Sukladno Rezoluciji Glavne skupštine o Desetljetu pismenosti, projektom «Za Hrvatsku pismenosti: put do poželjne budućnosti» u razdoblju od 2002. do 2013. godine, omogućava se završavanje osnovne škole i stručno osposobljavanje za manje složene i jednostavnije poslove, odraslima o trošku države.

Aktivnosti:

1. Promjena odluke o financiranju - zamijeniti *vauchere* ugovorima
Nositelj: MZOŠ
Rok: studeni 2004.
2. Pracenje uspješnosti provedbe Projekta - uvid u podatke o broju polaznika i teritorijalnoj pokrivenosti radi provedbe potrebnih mjera.
Rok: tromjesečno
Nositelj: MZOŠ
3. Nastavni plan i program osnovnog školovanja odraslih - donošenje novog nastavnog plana i programa koji odgovara potrebama i zahtjevima osnovnog obrazovanja odraslih.
Rok: početak 2005.
Nositelj: MZOŠ, Zavod za školstvo
4. Priprema udžbenika i druge nastavne literature – osigurati uvjete za učenje, unaprijediti učinkovitost projekta
Rok: lipanj 2005.
Nositelj: MZOŠ
5. Edukacija nastavnika - povećanje kompetentnosti nastavnika, kvaliteta provedbe Projekta, motivacija učenika
Rok: trajno
Nositelj: Andragoški centar
6. Andragoška dokumentacija - prilagodba uvjetima i potrebama obrazovanja odraslih
Rok: siječanj 2005.
Nositelj: MZOŠ, Zavod za školstvo
7. Sudjelovanje mjerodavnih cimbenika – povećanje informiranosti potencijalnih polaznika, veća dostupnost, odgovornost
Ciljne skupine: HZZZ i područni uredi, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi – Centri za socijalnu skrb, uredi državne uprave – odsjeci za prosvjetu, pučka otvorena učilišta, osnovne škole
Rok: siječanj, lipanj 2005.
Nositelj: Povjerenstvo za obrazovanje odraslih, MZOŠ
8. Medijska promidžba - informiranost potencijalnih polaznika – veća dostupnost
Mjere: TV spot, radio spot, letak, brošura, posebna emisija na HTV-u
Rok: tijekom godine
Nositelj: Povjerenstvo za obrazovanje odraslih

Očekivani rezultati: unapređenje obrazovne strukture odraslog stanovništva, smanjenje nepismenosti, osposobljavanje za tržište rada.

Mogući izvori sredstava: državni proračun, proračuni jedinica lokalne i regionalne samouprave, poslodavci.

Provedba akcijskog plana

Povjerenstvo za obrazovanje odraslih u proširenom sastavu s dopredsjednicima Gospodarsko-socijalnog vijeća iz redova sindikata i poslodavaca, pratit će provedbu akcijskog plana, te jednom godišnje dostaviti izvješće Vladi Republike Hrvatske o provedbi akcijskog plana za prethodnu godinu.